

INVESTITSİYALAR VA FOND BOZORI STATISTIKASI

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, Raqamli iqtisodiyot fakulteti,

Statistika yo'nalishi 3-bosqich talabasi

Yangiboyev Sardor

email: syangiboyev33@gmail.com

tel: 998887031309

Ilmiy rahbar: Iqtisodiy statistika kafedrasi dotsenti,

Akbarova Barno Shuxratovna,

b.akbarova@tsue.uz

Annotatsiya: Ushbu maqolada investitsiyalar va fond bozori statistikasi keng tahlil qilinadi. Investitsiyalarning turlari, ularning iqtisodiy o'sishga ta'siri, fond bozorining asosiy ko'rsatkichlari va statistik tahlil usullari ko'rib chiqiladi. Shuningdek, investitsiyalar bilan bog'liq muammolar va ularni hal qilish yo'llari muhokama qilinadi. Maqola investitsiyalar va fond bozori bo'yicha statistik ma'lumotlarni tahlil qilish va qaror qabul qilish jarayonlarida foydalanish uchun foydali bo'lishi mumkin.

Kalit so'zlar: investitsiyalar, fond bozori, statistik tahlil, iqtisodiy rivojlanish, risk tahlili, kapital jalb qilish, aksiyalar bozori.

Аннотация: В данной статье проводится детальный анализ статистики инвестиций и фондового рынка. Рассматриваются виды инвестиций, их влияние на экономический рост, основные показатели фондового рынка и методы статистического анализа. Также обсуждаются проблемы, связанные с инвестициями, и пути их решения. Статья может быть полезна для анализа статистических данных по инвестициям и фондовому рынку при принятии решений.

Ключевые слова: инвестиции, фондовый рынок, статистический

анализ, экономическое развитие, анализ рисков, привлечение капитала, рынок акций.

Abstract: *This article provides a detailed analysis of investment and stock market statistics. It examines the types of investments, their impact on economic growth, key stock market indicators, and statistical analysis methods. Additionally, it discusses challenges related to investments and possible solutions. The article may be useful for analyzing statistical data on investments and the stock market in decision-making processes.*

Keywords: *investments, stock market, statistical analysis, economic development, risk analysis, capital attraction, equity market.*

Kirish

Investitsiyalar har qanday iqtisodiyotning rivojlanishi uchun asosiy omillardan biri hisoblanadi. Investitsion faollik nafaqat korxonalar va davlat uchun, balki jismoniy shaxslar va investorlar uchun ham muhimdir. Ushbu jarayonning samaradorligini baholash va tahlil qilish uchun statistik ma'lumotlardan keng foydalaniladi. Fond bozori esa investitsiyalarni jalb qilishning asosiy mexanizmlaridan biri bo'lib, uning statistikasi iqtisodiy jarayonlarni tushunishda katta ahamiyatga ega. Ushbu maqolada investitsiyalar va fond bozori statistikasi tahlil qilinadi, asosiy ko'rsatkichlar va ularning iqtisodiyotga ta'siri yoritiladi.

Investitsiyalar tushunchasi va ularning turlari

Investitsiya – bu iqtisodiy foyda olish yoki ishlab chiqarish jarayonini rivojlantirish maqsadida amalga oshiriladigan kapital mablag'larining kiritilishi. Investitsiyalar quyidagi turlarga bo'linadi:

Investitsiyalar turlari

To'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar (FDI) – xorijiy kompaniyalar yoki

shaxslar tomonidan mahalliy biznesga kiritiladigan investitsiyalar.

Portfel investitsiyalari – aksiyalar, obligatsiyalar va boshqa qimmatli qog'ozlarga mablag' kiritish orqali daromad olish. **chki investitsiyalar** – mamlakat ichida amalga oshiriladigan investitsiyalar.

Davlat investitsiyalari – davlat tomonidan infrastrukturaviy loyihalar va strategik sohalarga yo'naltirilgan investitsiyalar.

Xususiy investitsiyalar – korxonalar va tadbirkorlar tomonidan yo'naltirilgan kapital mablag'lari.

Investitsiyalar statistikasi qanday hisoblanadi?

Investitsiyalarni o'lchash va baholash uchun turli statistik ko'rsatkichlar ishlatiladi:

Investitsiyalar hajmi – mamlakat iqtisodiyotiga yoki muayyan sohalarga kiritilgan mablag'larning umumiy hajmi.

Investitsiyalar rentabelligi (ROI) – kiritilgan mablag'larning qaytarilish darajasi.

Investitsiyalar ulushi – yalpi ichki mahsulot (YIM) tarkibidagi investitsiyalar hissasi.

Fond bozori va uning statistik tahlili

Fond bozori – bu aksiyalar, obligatsiyalar va boshqa qimmatli qog'ozlar oldisotdisi amalga oshiriladigan moliyaviy bozor bo'lib, iqtisodiy o'sish va barqarorlik uchun muhim hisoblanadi.

Fond bozorining asosiy ko'rsatkichlari

Fond bozorini tahlil qilishda quyidagi statistik ko'rsatkichlar ishlatiladi:

Fond indeksleri – bozor holatini baholovchi asosiy indikatorlar (masalan, S&P 500, Dow Jones, FTSE 100).

Aksiya narxlari – kompaniyalarning aksiyalari bo'yicha o'zgarishlar statistikasi.

Savdo hajmi – qimmatli qog'ozlarning muayyan davrdagi oldi-sotdi hajmi.

Bozor kapitalizatsiyasi – fond bozorida ro'yxatdan o'tgan kompaniyalarning umumiy qiymati.

Fond bozorining iqtisodiyotga ta'siri

Fond bozori iqtisodiyotning rivojlanishiga quyidagi yo'llar bilan ta'sir ko'rsatadi:

Moliyaviy barqarorlikni ta'minlash – fond bozori rivojlangan mamlakatlarda kapital oqimi yaxshi boshqariladi.

Investitsiyalarni jalb qilish – aksiyalar bozori kompaniyalarga qo'shimcha kapital jalb qilish imkonini beradi.

Ish o'rinlari yaratish – moliyaviy barqarorlik yangi bizneslarning rivojlanishiga yordam beradi.

Investitsiyalar va fond bozori bo'yicha statistik tahlil usullari

Investitsiyalar va fond bozorini tahlil qilish uchun turli statistika va iqtisodiy tahlil usullari qo'llaniladi.

Vaqt qatorlari tahlili

Bu usul yordamida investitsiyalar va fond bozorining o'zgarish dinamikasi o'rganiladi. Masalan, 10 yillik investitsiya tendensiyalarini tahlil qilish orqali bozor rivojlanishining yo'nalishini aniqlash mumkin.

Korrelatsiya va regressiya tahlili

Bu usul yordamida investitsiyalar bilan iqtisodiy o'sish o'rtasidagi bog'liqlik aniqlanadi. Masalan, investitsiyalar hajmining yalpi ichki mahsulot (YIM) ga ta'sirini baholash.

Risk va daromadlilik tahlili

Investitsiya loyihalarining xavflilik darajasi va kutilayotgan daromadi o'lchanadi. Investorlar kapital qo'yishdan oldin bu tahlilni amalga oshirishadi.

Volatillik tahlili

Fond bozorida aksiyalar narxlarining qanday darajada o'zgarib turishi tahlil qilinadi. Bu investorlar uchun risklarni boshqarishda muhim ko'rsatkich hisoblanadi.

Muammolar va ularning yechimlari Investitsiyalar bo'yicha mavjud muammolar

Moliyaviy resurslar yetishmovchiligi – ayrim mamlakatlarda investitsiya uchun yetarli mablag' yo'q.

Fond bozori barqarorligining pastligi – iqtisodiy inqirozlar aksiyalar narxining keskin tushishiga olib keladi.

Investorlar uchun xavflar – investitsiyalar va fond bozori doimiy

tavakkalchilik bilan bog'liq.

Muammolarni hal qilish yo'llari

Investitsion muhitni yaxshilash – xorijiy va mahalliy investorlarga qulay sharoit yaratish.

Moliyaviy barqarorlikni oshirish – bank tizimini rivojlantirish va investitsiyalarni diversifikatsiya qilish.

Investorlarni himoya qilish mexanizmlarini kuchaytirish – qonunchilik va moliyaviy nazorat tizimlarini yaxshilash.

Xulosa

Investitsiyalar va fond bozori iqtisodiyotning eng muhim tarkibiy qismlaridan biri hisoblanadi. Statistika ma'lumotlar ushbu sohada aniq tahlillar olib borish va to'g'ri investitsiya strategiyalarini ishlab chiqishda muhim ahamiyat kasb etadi. Fond bozori rivojlangan mamlakatlarda investitsiyalar hajmi oshib boradi va iqtisodiy barqarorlik mustahkamlanadi. Shu sababli, investitsiyalarni jalb qilish va fond bozorini rivojlantirish bo'yicha samarali siyosat yuritish mamlakatning iqtisodiy taraqqiyotiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

Dunyo banki (World Bank). (2023). *Global Investment Report*.
<https://www.worldbank.org>

Xalqaro Valyuta Jamg'armasi (IMF). (2023). *Financial Market Stability and Investment Trends*. <https://www.imf.org>

O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki. (2024). *O'zbekiston fond*
<https://scientific-jl.com/>

bozori va investitsiya statistikasi hisobotlari. <https://cbu.uz>

London Fond Birjasi (London Stock Exchange). (2023). *Market Capitalization and Investment Flow Analysis*.
<https://www.londonstockexchange.com>

Nasdaq Fond Birjasi. (2023). *Stock Market Volatility and Investor Behavior*. <https://www.nasdaq.com>

O'zbekiston Respublikasi Davlat Statistika Qo'mitasi. (2024).
Investitsiyalar va fond bozori bo'yicha statistik tahlillar. <https://stat.uz>